

Вилхелм Хауф
Приключенията на Саид

По времето на Харун ал Рашид – владетелят на Багдад, имало в Балсора един мъж на име Беназар. Богатството му стигало да живее охолно и спокойно, без да захваща никакъв занаят или търговия. И когато му се родил син, не сметнал за нужно да променя нещо.

– За какво ми е на моите години да се главоболя със стока и да се пазаря – говорел той на съседите, – за да оставя на сина си Саид хиляда жълтици в повече, ако върви, или пък ако не върви – хиляда по-малко? Където има за двама, ще има и за трима – гласи поговорката, а ако той излезе добро момче, нищо няма да му липсва.

Така говорел Беназар и удържал на думата си – не пуснал и сина си да се учи на търговия или на някакъв занаят, ала непрестанно четял с него от книгите на древните мъдреци. И тъй като мислел, че наред с учеността и почитта пред старостта нищо не краси толкова един младеж, колкото ловкостта и смелостта, наредил от малък да го обучат да върти оръжие и не след дълго сред връстниците си, а и сред по-големите младежи Саид се прославил като силен боец, ненадминат от никого в плуването и ездата.

Като навършил осемнайсет години, баща му решил да го изпрати в Мека на гроба на Пророка, за да прочете молитвата си и да извърши на свещеното място религиозния обред, както повелява обичаят.

Преди тръгване го повикал още веднъж при себе си, похвалил го за доброто му държание, дал му важни напътствия и пари, а после рекъл:

– Има още нещо, синко Саид! Аз не вярвам в суевория, над тези неща съм. Признавам, че обичам да слушам истории за феи и магьосници, защото така си прекарвам приятно времето, но съм далеч от мисълта да вярвам като повечето невежи люде, че тези духове или каквото и да са друго влияят върху живота и постъпките на хората. Ала майка ти – стана дванайсет години откак почина, майка ти вярваше толкова силно в тези неща, както вярваше в Корана. Да, в един час на откровение, след като ѝ се заклех, че на никого другого освен на детето ѝ не ще разкрия тайната ѝ, тя ми довери, че от самото си раждане е имала връзка с фея. Аз ѝ се присмях, но трябва да призная, че когато ти се раждаше, се случиха някои неща, които удивиха и мен самия.

Целия ден бе валяло и гърмяло и небето бе така черно, че бе невъзможно да се чете без лампа. Но като стана четири часът, ми известиха, че ми се е родило момченце. Завтекох се към покоите на майка ти, за да видя и благословя първородния си син, но сварих всичките ѝ прислужнички да стоят във вратата ѝ и като ги запитах какво става, ми отвърнаха, че никой не бива да влиза вътре и че Земира, майка ти, ги била

изгонила, защото искала да остане за малко сама. Почуках на вратата, но – напразно, тя си оставаше заключена.

Докато стоях разсърден при прислужничките, небето се проясни изведнъж така, както никога не бях виждал. Но най-чудното бе, че над нашия обичан град Балсора се откри къс чист, син небосвод, около който в обръч се стелеха черни облаци, разтърсвани от виещи се като змии светкавици. Докато продължавах с любопитство да наблюдавам това зрелище, вратите на покоите на съпругата ми рязко се отвориха. Накарах момичетата да останат още малко навън и влязох сам, за да попитам майка ти защо се бе заключила. Още като пристъпих в стаята, наситен аромат на рози, карамфили и зюмбюли ме блъсна така силно в лицето, че за малко не ми се зави свят. Майка ти те донесе при мен и веднага ми показа една сребърна свирчица, която висеше на вратлето ти на фина като копринена нишка златна верижка.

– Добрата жена, за която веднъж ти разправях, бе тук – рече майка ти. – Тя даде на сина ти това медальонче.

– А, значи тази магьосница е оправила времето и е пръснала този аромат на рози и карамфили? – иронично й отвърнах аз и се засмях. – Можеше да дари детето с нещо повече, например с торба жълтици, с кон или нещо такова.

Майка ти ме закле да не се шегувам, защото феите можели лесно да се разгневят и да обърнат благословията си в прокоба.

И нали не бе добре, аз приех и замълчах. Повече не говорихме за странната случка, докато не минаха шест години, когато тя усети, че макар и да бе млада, приближава сетният ѝ час. Тогава ми даде свирчицата и ми заръча да ти я предам, когато навършиш двайсет години, защото не бивало и час по-рано да те отделям от мен. После почина. Ето ти сега подаръка – продължил Беназар и извадил от една кутийка сребърната свирчица, която висяла на дълго златно синджирче. – Давам ти я на осемнайсетия ти вместо на двайсетия ти рожден ден, защото заминаваш и може би докато се прибереш, аз ще съм се преселил при дедите си. Не виждам разумна причина, заради която да седиш тук още две години, както пожела притеснената ти майка. Ти си добро и умно момче, бора-виш с оръжие като двайсет и четири годишен мъж, затова още днес мога да кажа, че си зрял като за двайсет. Пътувай в мир и в радости и неволи – дано небето да те пази от тях, си спомняй за баща си.

Това казал Беназар от Балсора, когато изпровождал сина си. Саид си взел развълнуван сбогом, сложил верижката на врата си, мушнал свирчицата в пояса си, метнал се на коня си и потеглил към мястото,

където се събирал керванът за Мека.

За кратко време на уреченото място се събрали осемдесет камили и няколко стотици ездачи. Керванът потеглил и Саид оставил зад гърба си Балсора, бащиния си град, който нямало да види дълго време.

Новите преживявания от пътуването и невиджаните дотогава неща го разсейвали в началото, но щом керванът наближил пустинята и местността започнала да става все по-пуста и гола, той изпаднал в размишления за разни неща, сред които били прощалните думи на баща му Беназар.

Извадил свирчицата, разгледал я отсам, оттам и накрая я пъхнал в устата си, за да изпробва дали ще издаде ясен и хубав звук. Но за негова почуда тя мълчала. Издул бузите си и духнал с все сили, но не могъл да изкара ни тон. Недоволен от ненужния подарък, той го мушнало обратно в пояса си. Но скоро мислите му отново се насочили към тайнствените слова на майка му. Той самият бил чувал хората да говорят за феи, но не знаел някой от съседите му от Балсора да се е свързвал с духове, а разказите за тях все се отнасяли за далечни страни и времена. Затова вярвал, че днес вече не съществуват такива явления или че феите са престанали да навещават хората и да се намесват в съдбите им.

Макар и да мислел така, все се изкушавал да вярва в нещо тайнствено или свръхестествено като това, което се било случило с майка му, и така почти през целия ден пътувал като унесен на коня си и не вземал участие нито в разговорите на пътниците, нито в песните и смеховете им.

Саид бил много красив младеж. Погледът му бил смел и дързък, устата – много чаровна и макар да бил млад, цялата му осанка излъчвала определено достойнство, което не се срещало често на неговата възраст. А стойката, с която яздел в пълно бойно снаряжение, привличала погледите на мнозина пътници с лекотата и същевременно с увереността.

Един възрастен мъж, който яздел от едната му страна и на когото му било приятно да го наблюдава, решил с няколко въпроса да провери що за човек е. Саид, който бил възпитан да се отнася с почит към по-възрастните, отговарял скромно, но мъдро и далновидно, така че той много го харесал. Но тъй като умът на младия човек целия ден бил зает с това, скоро разговорът се насочил към тайнственото царство на феите и накрая Саид попитал направо стареца дали вярва във феи, добри и лоши духове, които закрилят или преследват хората.

Старият човек погладил брадата си, почудил се малко и рекъл:

– Не може да се отрече, че са се случвали подобни неща, макар че

аз до днес не съм виждал нито дух джудже, нито дух великан, ни магьосник, ни фея.

После старият човек му заразправял толкова много и чудни истории, от които направо му се замаяла главата и които го навели на мисълта, че всичко, случило се около раждането му – промяната на времето, сладкият аромат на рози и зюмбюли, трябвало да се приема като голямо и щастливо предзнаменование и че той самият се намира под закрилата на могъща, благородна фея, а свирчицата не му е подарена за нищо помаловажно, освен за да позове феята в случай на нужда. През цялата нощ сънувал палати, вълшебни коне, духове и подобни явления и живял в истински свят на феи.

Но за съжаление още на другия ден трябвало да се убеди колко безсмислени са сънищата и мечтите му.

През по-голямата част от деня керванът напредвал едва-едва и Саид пътувал все редом до стария си другар, но изведнъж в далечината се появили тъмни сенки. Някои ги помислили за пясъчни хълмове, други за облаци, а трети за керван, но старецът, който бил пътувал много, призовавал със силен глас спътниците си да се подготвят, защото срещу тях се задава орда от араби разбойници, които идват да ги нападнат. Мъжете хванали оръжията си, жените и стоките били откарани в средата и всички били подготвени за нападението. Тъмната маса напредвала бавно в равнината и наподобявала голямо щъркелово ято, когато пътува за далечни страни. Но колкото повече разбойниците наближавали, все повече засилвали галопи си; едва се били очертали по-ясно силуетите и оръжията, когато те подобно на вихрушка връхлетели върху кервана.

Мъжете се отбранявали смело, но разбойниците били над четирисотин, при това силни; налетели на пълчища от всички страни, убили мнозина отдалече и после нападнали с копия. В този ужасен момент Саид, който дотогава бил сред първите и най-храбрите, се сетил за свирчицата си, измъкнал я бързо, пъхнал я в уста, надул я и отчаян я пуснал, защото тя не издала и най-малкия тон. Вбесен от ужасното разочарование, той се прицелил и прострелял в гърдите един арабин, който изпъквал с разкошното си облекло. Арабинът само се олюлял и мигом паднал от коня си.

– Аллах! Какво направихте, млади човече! – викнал старецът до него. – Сега всички сме загубени.

И, изглежда, имал право, защото само като зърнали как мъжът се строполил, разбойниците надигнали ужасни викове и така разярено се нахвърлили върху керванджиите, че малкото дотогава непокранали

мъже се разбягали на всички посоки. А Саид изведнъж се видял обграден от петима-шестима араби. Той развъртял така умело копие то си, че никой не се осмелявал да го приближи. Но накрая един се спрял, поставил стрела на лъка си и тъкмо щял да го опъне, когато друг му дал знак да спре. И докато младият човек се готвел отново да ги нападне, без да се огледа, един арабин му метнал примка около врата и колкото и да се стараел да скъса въжето, напразно се мъчел, примката се затягала все повече и Саид попаднал в плен.

Керванът бил пометен и пленен от арабите, но тъй като не били от едно племе, те си поделили пленниците и плячката, преди да се оттеглят – част от тях на юг, а другите – на изток.

Около Саид яздели четирима въоръжени араби, които често му хвърляли пълни с омраза погледи и просъсквали проклетия.

Той разбрал, че мъжът, когото е убил, бил знатен човек, може би дори принц. Робството, с което очаквал да го накажат, му се струвало по-сурово и от смъртта, затова тайно се радвал, че е спечелил ненавистта на цялата орда, защото не се съмнявал, че ще го убият в стана си. Въоръжените мъже следели всяко негово движение и само щом извърнел погледа си, насочвали заплашително копията си към него. Но когато конят на единия се препънал, той обърнал бързо глава и за своя радост съзрял стареца, своя спътник, за когото мислел, че е мъртъв.

Най-сетне в далечината се показали дървета и шатри. Като наближили, към тях се спуснала цяла върволица от деца и жени. Като разменили няколко думи с разбойниците, те надали ужасни викове и се обърнали към Саид, като размахвали ръце и го кълнели.

– Онзи е – викали, – той уби великия Алмансор, най-смелия измежду всички мъже. Месото му трябва да дадем за храна на чакалите.

И с тояги, буци пръст и каквото друго имали под ръка се нахвърлили така стръвно върху Саид, че самите разбойници се видели принудени да се намесят.

– Отдръпнете се, дечурлига и вие, жени – крещели те и разпръсквали с копията си тълпата. – Той уби великия Алмансор в битка и трябва да умре, но не от женска ръка, а от ръка на храбрец.

Като стигнали на едно голо място сред шатрите, спрели. Завързали пленниците двама по двама, прибрали плячката по шатрите, а на Саид сложили окови и го отвели в една голяма шатра.

Там седял един старец в богато облекло, чието сериозно, гордо изражение на лицето подсказвало, че е главатарят на ордата.

Мъжете, довели Саид, пристъпили покрусени към него и навели

глави.

– Плачът на жените ми подсказва какво се е случило – рекъл достолепният мъж, като прокарал поглед през всички разбойници. – Вашите лица го потвърждават – Алмансор е паднал мъртъв.

– Алмансор падна мъртъв – потвърдили мъжете. – Но тук, пред теб, Селим, владетелю на пустинята, е неговият убиец и сме го довели, за да отсъдиш от каква смърт да умре. Отдалече ли да го застреляме ще повелиш, да го гоним по пътека от копия, да го окачим на въжето или да го разчекнем с конете?

– Кой си ти? – попитал Селим, като изгледал мрачно пленника, който смело очаквал смъртта си.

Саид отговорил на въпроса му кратко и открито.

– Нечестно ли уби сина ми? В гърба ли го прониза със стрела или с копие?

– Не, господарю – отвърнал Саид, – нападнах ни и в открит бой аз го пронизах в гърдите, защото беше убил вече осем от моите другари пред очите ми.

– Така ли е, както разправя? – попитал Селим мъжете, които го заловили.

– Да, господарю, той уби Алмансор в открит бой – отвърнал един от запитаните.

– Тогава не е направил ни повече, ни по-малко от това, което ние щяхме да сторим на негово място – възразил Селим. – Той е победил и убил неприятеля, който е застрашавал свободата и живота му, затуй – отвържете го по-скоро!

Мъжете го изгледали озадачено и недоверчиво и с нежелание се заели да изпълнят нареждането му.

– Значи убиецът на твоя син, на храбрия Алмансор, няма да умре? – попитал един от тях, като хвърлял гневни погледи на Саид. – По-добре да го бяхме убили на място!

– Няма да умре! – викнал Селим. – Дори ще го прибера в шатрата си. Вземам го като полагаща ми се част от пляката – ще го направя мой слуга.

Саид нямал думи, с които да благодари на стария главатар, а мъжете напуснали шатрата мърморейки. Когато съобщили това на събралите се отвън жени и деца, които очаквали да видят смъртта на Саид, се чули страшни викове и писъци и се понесли заплахи, че щом бащата се отказва от кървавата отплата, те сами щели да отмъстят на убиеца на Алмансор.

Останалите пленници били разпределени по ордите: едни били освободени, за да донесат откуп за по-богатите, други били направени овчари, а трети, които дотогава сами били обслужвани от по десет роби, трябвало да извършват най-долната работа в стана.

Не и Саид. Кое спечелило така стария Селим – дали смелото, спокойно излъчване на младежа или тайното вълшебство на добрата фея? Не се знае, но Саид заживял в шатрата му по-скоро като син, отколкото като слуга.

Ала необяснимата слабост на стария мъж привлякла завистта на останалите слуги. Саид срещал навсякъде враждебните им погледи, а когато сам минавал през стана, чувал отвред да се ръсят само ругатни и проклетия. А един път покрай гърдите му профучали стрели, явно насочени към него, и това, че не го улучили, той отдал единствено на закрилата на свирчицата, която все още носел на гърдите си.

Често се оплаквал от тези нападения на Селим, но той напразно заповядвал да бъдат издирени позорните убийци, защото, изглежда, цялата орда се била съюзила срещу облагодетелствания чужденец.

Затуй един ден Селим му рекъл:

– Надявах се да замениш сина ми, който умря от ръката ти. Не е нито твоя, нито моя вината, че това не стана. Всички са наострени срещу теб, а след време и аз самият не ще мога да те пазя, защото, ако те убият тайно, каква полза ще имаме аз или ти, дори виновникът да бъде наказан? Затова, като се върнат мъжете от набега си, ще им река, че съм получил откуп от баща ти и ще пусна неколцина от тях, които са ми поверни, да те съпроводят през пустинята.

– Но аз как мога да имам доверие в някого? – попитал обезсърчено Саид. – Няма ли да ме убият по пътя?

– От това ще те пази клетвата, която ще произнесат пред мен и която досега никога не са нарушавали – отвърнал Селим съвсем спокойно.

Няколко дни по-късно мъжете се върнали в стана и Селим удържал обещанието си. Подарил на младежа оръжия, дрехи и един кон, събрал войнствено настроените разбойници, избрал петима от тях за придружители на Селим, накарал ги да положат страховита клетва, че няма да посегнат на живота му, и със сълзи на очи ги пуснал да вървят.

Мрачни и мълчаливи били мъжете, докато яздели със Саид през пустинята. Младият човек виждал с какво нежелание изпълнявали заръката, а и притеснението му, че двамина от тях били участници в битката и свидетели на убийството на Алмансор, не било малко. Като минали към осем часа, откакто били на път, Саид ги дочул нещо да си шепнат и

забелязал, че лицата им били още по-навъсени отпреди. Напрягнал се да ги чуе и доловил, че разговарят на език, познат само на тяхната орда и използван единствено при тайни и опасни начинания. Селим, който първо кроял план да задържи младежа завинаги край себе си, бил отделил някой и друг час да го научи на тези тайни слова.

Но това, което Саид разбрал, никак не го зарадвало.

– На това място – рекъл единият от разбойниците – нападнахме кербана и храбрият Алмансор падна от ръката на един хлапак.

– Вятърът е отвял следите от коня му – обадил се друг, – но аз не съм ги забравил.

– И за наш резил този, който му посегна, ще остане жив и ще бъде пуснат на свобода?! Къде се е чуло и видяло баща да не отмъсти за смъртта на единствения си син?! Но Селим остарява и ето че се вдетинява.

– И щом бащата не го е сторил – рекъл четвърти, – е дълг на приятелите да отмъстят за падналия другар. Тук, на същото място е редно да го убием. Това е право и обичай още от стари времена.

– Но ние се заклехме пред Стария – възкликнал петият. – Не можем да го убием, не бива да нарушаваме клетвата си.

– Истина е – рекли останалите, – ние се заклехме и убиецът ще се измъкне на свобода, без нищо да му сторим.

– Чакайте! – викнал най-навъсеният измежду тях. – Старият Селим е умна глава, но не чак толкова, колкото си мислим. Заклехме ли му се да оставим това момче тук или там? Не, дадохме клетва само че ще му пощадим живота и ще го сторим. Но палещото слънце и острите зъби на чакалите ще отмъстят вместо нас. Тук на това място ще го оставим да лежи завързан.

Така говорел разбойникът, но от няколко минути Саид бил нащрек и още онзи не бил доизрекъл последните си думи, когато той дръпнал коня си встрани, пришпорил го и полетял като птица през равнината. Петимата мъже в първия момент останали смаяни, но нали били опитни в такива преследвания, бързо се разделили в две посоки, вляво и вдясно, и тъй като били по-опитни в ездата из пустинята, скоро двамина надминали беглеца, пресрещнали го, а когато той понечил да избяга встрани, попаднал на другите двама, а петият го очаквал в тил.

Единствено клетвата да не го убиват възпряла разбойниците да посегнат към оръжията си, затова и този път метнали примка около врата му, свалили го от коня, завързали ръцете и краката му и го положили върху нажежения пясък.

Саид се молил за пощада, викал, че обещава голям откуп, но те само се изсмели, метнали се на конете и препуснали обратно. Още няколко мига той се вслушвал в утихващите конски стъпки, после се отдал на отчаянието. Мислел за баща си, за скръбта, която ще изживее старият човек, ако синът му не се завърне. Мислел и за собствената си зла участ, за това, че трябва да умре толкова млад, защото нищо не му изглеждало толкова сигурно, както че от глад и жажда ще намери жестоката си смърт сред горещите пясъци или че ще бъде разкъсан от чакал. Слънцето се издигало все по-високо и изгаряло челото му като нажежено желязо.

След като дълго се мъчел, най-накрая му се отдало да се обърне настрана, но това му донесло само кратко облекчение. Ала от голямото усилие свирчицата, която висяла на верижката, излязла изпод дрехата му. Дълго се старал да я достигне с устата, накрая устните му я докоснали, опитал се да свирне, но даже и в този тежък момент тя отказала да му служи. Сломен от отчаяние, той отметнал главата си назад, после прежурищото слънце замъглило сетивата му и той изпаднал в дълбок унес.

След дълги часове Саид се събудил от някакъв шум наоколо. В същото време почувствал, че някой го е хванал за рамото и надал страшен вик, защото не очаквал да е друго освен чакал, дошъл да го разкъса. Сега го побутнали и за краката, но той усетил, че не са нокти на хищник, а грижовни човешки ръце, и чул двама-трима да разговарят помежду си:

– Жив е – шепнели те. – Но ни мисли за врагове.

Най-накрая Саид отворил очи и съзрял лицето на един нисък, пълен мъж с малки очички и дълга брада. Той му заговорил дружелюбно, помогнал му да се изправи, подал му ядене и пиене и докато Саид се подкрепял, му разказал, че е багдадски търговец на име Калум-Бек и продава женски шалове и фини кърпи. Пътувал по работа и като се прибирал, го видял да лежи окаян и полужив в пясъка. Разкошното му облекло и искрящите камъни на кинжала му привлекли вниманието му. Направил всичко възможно, за да го съживи и ето че успял.

Младежът благодарил на мъжа за спасението, защото разбирал, че без намесата му щяла да го сполети незавидна смърт. И тъй като нито имал средства, с които да си помогне, нито сили да тръгне сам пеша през пустинята, приел с благодарност предложеното му място върху една от тежко натоварените камили на търговеца. Възнамерявал първо да се изтегли към Багдад и оттам, ако успее, да се присъедини към други хора, които пътуват към Балсора.

По време на пътуването търговецът разказал на спътника си за чудесния владетел на правоверните, Харун ал Рашид. Изтъкнал чувството му за справедливост, прозорливостта му и способността му да разрешава най-трудните спорове по прост и забележителен начин и привел като пример известните на всяко дете истории за въжаря и гърнето с маслини, от които Саид останал наистина впечатлен.

– Нашият господар, владетелят на правоверните – продължил търговецът, – е възхитителен мъж. Ако мислите, че спи нощем като другите обикновени хора, се лъжете. Два до три часа сън призори – това е всичко. Знам това със сигурност, защото Месур, първият му придворен, ми е братовчед и макар да е ням като гроб, що се отнася до тайните на господаря му, заради близкото ни роднинство, а и когато види, че човек просто може да се пръсне от любопитство, тук-там се изпуска.

Вместо да спи като другите хора, халифът се прокрадва нощем из багдадските улици и рядко минава седмица, без да попадне на някое приключение. И както вие сигурно знаете от историята с гърнето с маслини, която е върна както думите на Пророка, той не обикаля на кон, облечен с най-лъскавите си дрехи, придружен от стотина носачи на факли и стражи, както би могъл да постъпи, ако желаше. Предрешва се ту като търговец, ту като моряк, ту като мюфтия и обикаля, за да наблюдава дали всичко е наред.

Затова в никой друг град вечерно време хората не са толкова вежливи с всеки глупак, изпречил се на пътя им, защото той може да се окаже както някой мръсен арабин от пустинята, така и халифът, а в околностите ни растат достатъчно дървета за тояги, с които човек да наложи цял Багдад и околността му.

Така говорел търговецът и Саид, колкото и да тъгувал за баща си, бил радостен все пак, че ще види Багдад и известния Харун ал Рашид.

След десет дни пристигнали в Багдад и Саид се смаял и възхитил от великолепието на този град, който тогава се намирал в най-пълния си разцвет.

Търговецът го поканил у дома си и Саид приел с удоволствие, защото едва тук, сред хорската глъчка съобразил, че в този град вероятно освен въздуха, водата на река Тигър и спането на стълбите на някоя джамия нищо друго не било безплатно.

В деня след пристигането си, тъкмо когато се облякъл и си рекъл, че в чудесните си бойни дрехи може спокойно да се покаже из Багдад, а и вероятно да привлече погледите върху себе си, в стаята влязъл търговецът. Огледал хубавия младеж с лукав поглед, погладил братата си и

после рекъл:

– Това всичко е много хубаво, млади господине! Но какво ще правите отгук насетне? Вие сте голям мечтател и съвсем не мислите за утешения ден. Или имате толкова пари у себе си, че да живеете подобаващо на дрехите си?

– Скъпи Калум-Бек – рекъл младежът, като се посмутил и изчервил, – пари наистина нямам, но ако ми заемете някакви, с които да мога да се върна у дома, баща ми ще ви ги върне и ще ви възнагради както си му е редът.

– Баща ти ли, момче? – извикал търговецът и се разсмял високо. – Струва ми се, че слънцето ти е размекнало мозъка. Да не мислиш, че ти вярвам за цялата приказка, която ми разказа в пустинята – за това, че баща ти бил богат мъж от Балсора, а ти – единственият му син; за нападението на арабите и живота ти в онази орда и всичко друго? Още тогава се ядосвах на нахалните лъжи и безсрамието ти. Знам, че в Балсора всички богати хора са търговци, търгувал съм с тях и трябваше да съм чул за Беназар, ако имаше състояние поне за шест хиляди томана. Значи или е лъжа, че си от Балсора, или баща ти е беден сиромас и на довлеклия му се тук син няма да заема и медна монета. А да не говорим за нападението в пустинята! Де се е чуло и видяло, откакто мъдрият халиф Харун обезопаси търговските пътища през пустинята, разбойници да се осмелят да грабят керван и дори да отвличат хора? Трябваше да се разбере, ако е имало такова нещо. Но по целия път, а и тук, в Багдад, където се събират хора от цял свят, не чух да се говори за подобно нещо. Това е втора лъжа, млади, безсрамни човече!

Пребледнял от яд и възмущение, Саид понечил да прекъсне злия човек, но той закрещял, за да не му даде да се изкаже, като при това силно ръкомахал.

– И третата ти лъжа, нахални измамнико, е случката в стана на Селим. Неговото име е добре известно на всички, срещали някога арабин, ала той се е прославил като най-страшният и жесток разбойник. И ти смееш да говориш, че си убил сина му и на мига не са те наскелни на парчета? В нахалството си стигаш талкова далеч, че разправяш невероятни неща като това, че Селим те е защитавал от ордата си, че те приел в собствената си шатра и те пуснал без откуп, вместо да те обеси на първото срещното дърво, той, който често бесеше пътници само за да се позабавлява на физиономииите им. Ах ти, отвратителен лъжецо!

– Няма какво да кажа повече – викнал младежът, – освен че всичко, казано от мен, е истина. Кълна се в душата си и в брадата на Пророка!

– Какво? В душата си се кълнял?! – креснал търговецът. – В черната си, лъжлива душа? Че кой ще ти повярва? И в брадата на Пророка – ти, който самият още нямаш брада! Кой ще ти се довери?

– Наистина нямам свидетели – продължил Саид, – но вие не ме ли намерихте завързан и окаян?

– Това нищо не доказва – отвърнал онзи. – Ти си облечен като личен разбойник и може би си бил нападат от някой по-силен от теб, който те е надвил и те е завързал.

– Искам да видя този или по-скоро тези двама – отвърнал Саид, – които ще ме повалят и ще ме вържат, без да ми метнат отзад примка на врата. Вие, от базара, може и да не знаете на какво е способен човек, обучен да си служи с оръжие. Но ми спасихте живота и аз ви благодаря за това. Какво искате сега от мен? Ако не ми помогнете, трябва да прося, а няма да ми е приятно да моля за милостиня равни на мен. Ще се обърна към халифа.

– Така значи? – викнал търговецът с подигравателен смях. – Не желаете да се обърнете към никого друго освен към нашия най-милостив господар? На това викам аз изискана просия! Ай, ай! Имайте предвид обаче, че пътят към халифа минава през моя братовчед Месур и че само с една дума мога да обърна внимание на главния му придворен колко чудесно можете да лъжете. – Но ми е жал за младостта ти, Саид. Може пък да се поправиш, от теб да излезе нещо. Ще те взема при мен в павилиона си на базара, ще ми служиш една година и като изтече тя и не ти се остава по-дълго, ще ти платя възнаграждението и ще те пусна да си ходиш, където пожелаеш – към Балсора или Медина, към Стамбул или Алепо, ако щеш върви и при неверниците. До обяд ти давам време да размислиш. Ако искаш – добре, ако не – ще ти пресметна евтино разходите, които имам с теб по пътя, за мястото на камилата. Ще се разплатим с дрехите ти и всичко, което имаш, и ще те изхвърля на улицата. Тогаво можеш да вървиш да просиш при халифа или при мюфтията, в джамията или на базара.

Като изрекъл това, злият човек оставил сам нещастния младеж. Саид го изпратил с изпълнен с презрение поглед. Той бил толкова възмутен от лошотията на този човек, който умишлено го бил взел със себе си и привлякъл в дома си, за да може да разполага с него. Опитал се да избяга, но прозорците били с решетки, а вратата – залостена. Накрая, след като умът му дълго се бунтувал срещу това, решил като начало да приеме първото предложение на търговеца и да отиде да му служи в павилиона. Виждал, че няма по-добър избор, защото дори да се опитал да

избяга, без пари не можел да стигне до Балсора. Но си наумил колкото е възможно по-скоро да моли самия халиф за подкрепа.

На следващия ден Калум-Бек завел новия си калфа в павилиона си на базара. Показал на Саид всички шалове, воали и останалата стока, с която търгувал, и му обяснил каква щяла да бъде работата му. От Саид се искало да стои пред вратата на павилиона, облечен като търговски калфа, а не в красивите си бойни дрехи, хванал в едната си ръка шал, а в другата разкошен воал, и да подвиква на минувачите цената, като им показва стоката и да ги подканва да купуват.

Едва сега Саид могъл да си обясни защо Калум-Бек го бил избрал за тази работа. Той самият бил нисък, грозен старец и като застанел пред дюкяна и почнел да приканва купувачите, все се случвало някой съсед или минувач да го закачи, момчетии да му се подиграят или пък жените да го нарекат „плашило“.

А на всички било приятно да гледат младия, строен Саид, който канел купувачите с достойнство и знаел как да държи шаловете и воалите сърчно и красиво.

Когато Калум-Бек видял, че откакто Саид застанал пред вратата на дюкяна купувачите му се увеличили, започнал да се държи по-приветливо с младия човек, хранил го по-добре и все се стараел да го издокарва с красиви и изискани дрехи.

Саид не се трогнал особено от тези и подобни неща, с които господарят му засвидетелствал благоразположението си към него и по цял ден, както и насън бленувал да се завърне у дома.

Един ден, когато от павилиона били продадени много стоки и всички разносвачи били разпратени вече до клиенти, дошла една жена и купила няколко неща. Бързо направила избора си и поискала срещу бакшиш някой да отнесе покупките ѝ у дома.

– След половин час мога да ви изпратя всичко – казал ѝ Калум-Бек. – Но дотогава трябва да имате търпение или да си намерите друг разносвач.

– Какъв търговец сте вие, щом давате стоката си на чужди слуги? – възкликнала жената. – Та нали едно такова момче може да избяга сред навалищата с моите покупки. На кого ще се оплача тогава? Не, вие като търговец сте задължен да изпратите разносвач до дома ми и аз мога и желая да разчитам само на вас.

– Но почакайте само половин час, уважаема госпожо! – рекъл търговецът, като се озъртал все по-изплашено. – Всичките ми разносвачи са разпратени.

– Не е добър павилион този, който няма по няколко свободни слуги по всяко време – отвърнала лошата жена. – Но ето че там стои един млад безделник, ела момче, вземи ми багажа и ме последвай към къщи.

– Чакайте! Чакайте! – викал Калум-Бек. – Той показва стоката ми, подканва купувачите ми, привлича ги! Не бива да мърда от прага на павилиона!

– Да бе! – сопнала се възрастната жена и без да дава други обяснения, мушнала покупките си в ръцете на Саид. – Тогава сте лош търговец, а стоки, които сами не се предлагат, а се нуждаят от още един безделник, не струват.

– Върви в името на Ариман и всички зли духове – измърморил Калум-Бек на „магнита“ си – и гледай бързо да се върнеш! Ако продължавам да отказвам на тази стара вещица, ще ми излезе лошо име по базара.

Саид последвал жената, която заситнила през базара и улиците побързо и леко, отколкото можело да се очаква за възраста ѝ. Най-накрая стигнала до една разкошна къща, похлопала и двукрилата врата се отворила. После се заизкачвала по мраморните стълби и махнала на Саид да я последва. Най-после стигнали до един широк и висок салон, който бил подреден с повече разкош и блясък, отколкото Саид някога бил виждал. Там старата жена изморена приседнала на един миндер, махнала на младия мъж да остави багажа на пода, падала му дребна сребърна монета и го пуснала да си върви.

Той бил вече на вратата, когато един ясен, нежен глас извикал: „Саид!“ . Учуден, че някой го познава, младежът се озърнал и видял чудно красива жена, заобиколена от много роби и прислужнички, да седи на миндера на мястото на старицата. Саид, онемял от почуда, скръстил ръце и направил дълбок поклон.

– Саид, милото ми момче – рекла жената, – колкото и да съжалявам за нещастията, довели те до Багдад, това бе единственото, определено от съдбата място, където, в случай че напуснеш бащиния си дом преди навършването на двайсетата си година, бе възможно да се освободиш от прокобата. Саид, свирчицата у теб ли е още?

– Да, пазя я! – извикал зарадвано той, като извадил верижката. – Вие със сигурност сте добрата фея, която ми я е закачила, когато съм се родил?

– Аз съм приятелката на майка ти – отвърнала феята и ще бъда твоя приятелка, докато ти бъдеш добър. Ах, ако баща ти, този лекомислен човек, бе послушал съвета ми! Щеше да се разминеш с много

страдания!

– Е, явно така е трябвало да стане! – отвърнал Саид. – Но милостива фею, впрегнете силен североизточен вятър в каретата си, която може да лети в облаците, и ме откарайте за няколко минути при баща ми в Балсора. Тогава търпеливо ще изчакам да минат шестте месеца до навършване на двайсетата ми година.

Феята се засмяла:

– Знаеш как да разговаряш с нас – отвърнала. – Но бедни Саид, това е невъзможно. Сега, когато ти си извън бащиния си дом, не мога да стора за теб никакво чудо. Дори не мога да те спася от властта на жалкия Калум-Бек. Той е под закрилата на могъщата ти неприятелка.

– Значи имам не само добра благодетелка – възкликнал Саид, – но и неприятелка? Е, да, мисля, че вече неведнъж усещах влиянието ѝ. Но със съвет можете да ме подкрепите, нали? Дали да не отида при халифа и да го помоля за закрила? Той е мъдър човек и ще ме предпази от Калум-Бек.

– Да, Харун е мъдър човек! – отвърнала феята. – Но за съжаление той също е човек. Вярва на главния си придворен колкото на самия себе си и е прав, защото е изпитал Месур и той е доказал, че му е предан. Но и на твоя приятел Калум-Бек вярва като на себе си и тук му е грешката, защото той е лош човек, макар и роднина на Месур. Калум освен всичко е и хитра лисица и още щом се върна от пътуването, скалъпи такава историйка за теб и я разказа на братовчед си, главния придворен, а той пък от своя страна я предаде на халифа, че ако ти отидеш сега в палата на Харун, ще бъдеш приет зле, защото никой не ще ти повярва. Но съществуват други средства и пътища да се сближиш с него и по звездите е написано, че ще спечелиш благоволенieto му.

– Това наистина е лошо – рекъл натъжено Саид. – Значи още ще трябва да вардя дюкяна на непочтения Калум-Бек. Но можете да се смилите над мен поне за едно, уважаема госпожо. Откакто се помня, въртя оръжие и най-голямата ми радост е бойната игра, която се води страстно – с копие, лък и тъп меч. Всяка седмица най-знатните младежи тук се срещат за бойни надпревари. Но само богато облечени и свободни мъже имат право да излизат на арената, а в никакъв случай някой слуга от базара. Ако можете помогнете ми всяка седмица да получавам кон, дрехи, оръжие и лицето ми да не може лесно да се разпознава.

– Това е желание, което може да се осмели да отпрати само благороден млад човек – рекла феята. – Бащата на майка ти беше най-храбрият мъж в Сирия и изглежда, ти си наследил неговия дух. Запомни тази

къща. Всяка седмица тук ще намираш по един кон и двама оръженосци, също на коне, отделно оръжия, дрехи и вода за лице, от която да ставаш неузнаваем за пред хорските очи. А сега, Саид, върви си в мир! Прояви търпение, ум и добродетелност! След шест месеца свирчицата ти ще свирне и Цулима ще я чуе.

Младежът се сбогувал с благодарност и почит с чудната си покровителка. Запомнил добре къщата и улицата и след това се върнал обратно на базара.

Случило се да пристигне точно навреме, за да защити и спаси господаря и майстора си Калум-Бек.

Около дюкяна се била насъбрала голяма тълпа, момчети танцували около търговеца и му се подигравали, а старите гледали и се смеели. Той самият стоял изключително притеснен и разтреперан от яд пред дюкяна си в едната ръка с шал, а в другата – с воал. Но тази странна сцена се дължала на случка, разиграла се в отсъствието на Саид.

Калум бил застанал пред вратата си вместо хубавия си слуга, но никой не искал да купува от него – стария, грозен мъж. Тогава двама мъже се задали от горната страна на базара и поискали да купят подаръци на жените си. Явно търсели нещо, затова минали още няколко пъти нагоре-надолу и ето че отново се задали с реещи се погледи.

Калум-Бек, който забелязал това, решил да се възползва от положението и викнал:

– Насам, господа! Какво търсите? Хубави воали имам, хубава стока!

– Добри старче – отговорил му единият, – стоката ти може наистина да е хубава, но нашите жени са странни и са свикнали да си купуват воалите само от красивия търговски калфа Саид. Обикаляме вече половин час и не можем да го намерим. Но ако ни кажеш къде можем да го открием, друг път ще купим и от теб.

– Алахит Аллах! – възкликнал Калум-Бек и се ухилил доволно. – Пророкът ви е довел до вярната врата. Искате да отидете при хубавия калфа, за да купите воали? Влезте тогава, това е неговият павилион.

Единият от мъжете се изсмял на ниския грозен мъж и на твърдението му, че той е хубавият калфа, а другият си помислил, че Калум му се подиграва, не искал да остане по-назад и силно го наругал. Тогава Калум-Бек се вбесил. Извикал съседите си да му свидетелстват, че никой друг дюкян освен неговия не се именува павилионът на красивия търговски калфа, но съседите, които му завиждали заради голямата клиентела напоследък, се направили, че не са чували за нищо подобно и

двамата мъже се нахвърлили здравата върху дъртия лъжец, както го нарекли те.

Калум се бранел повече с викове и ругатни, отколкото с юмруци и така успял да привлече цяла тълпа зяпачи пред павилиона си. Половина-та град го познавал като стиснат и нахален дебелак и всички наоколо искрено се радвали на ударите, които получавал. И тъкмо когато единият от двамата мъже сграбчил Калум за брадата, някой стиснал ръката му и с един-единствен удар го метнал на земята, така че тюрбанът му паднал, а чехлите му отхвърчали надалеч.

Струпалите се зяпачи, които на драго сърце щели да погледат как ще изтезават Калум, възроптали недоволно, а другарят на поваления се огледал да види кой е дръзнал да стори това и видял пред себе си висок, силен младеж с искрящи очи и смело изражение на лицето. Не посмял да го закачи, още повече че Калум, който сметнал спасението си за истинско чудо, посочил младия мъж и рекъл:

– Ето го! Какво искате повече? Пред вас, господа, е Саид, красивият търговски калфа!

Хората наоколо се засмели, защото знаели, че случилото се с Калум-Бек малко преди това било несправедливо. Мъжът се изправил засрамен и без да купи нищо, си тръгнал накуцвайки заедно с приятеля си.

– О, ти звезда на всички търговски калфи, ти, корона на базара! – възкликвал Калум, като въвеждал калфата си в дюкяна. – Честна дума, на това викам аз да се появиш навреме, да сложиш ред в нещата! Как лежеше онзи проснат на земята сякаш никога не е стоял на краката си, ами аз – нямаше да имам нужда повече бръснар да ми реше и маже с балсами косата, ако ти беше дошъл две минути по-късно! С какво мога да ти се отплатя?

Прибързано чувство на съжаление ръководело сърцето и ръката на Саид, когато се притекъл на помощ на Калум-Бек. Сега, когато чувството се уталожило, той почти съжалявал, че спестил на злия човек опитомяването му. „Дузина оскубани косъма – мислел си той – щяха да го направят по-мек и любезен поне за десетина дни напред“. Но се опитал все пак да се възползва от доброто настроение на търговеца и като благодарност да измоли благоволението му да има право всяка седмица да ползва по една вечер за разходка или за каквото пожелае. Калум приел, защото знаел, че принудително наетият му калфа е твърде разумен, за да избяга без пари и добри дрехи.

Саид скоро постигнал каквото желаел. Следващата сряда, в деня,

когато младежите от знатните родове се събирали на един от градските площади, за да се упражняват в бойно изкуство, той казал на Калум, че иска да си вземе свободна вечер и щом му позволил, се отправил към улицата, където живеела феята и похлопал на вратата. Веднага му отворили. Слугите, изглежда, вече го очаквали, защото, без да го питат какво желае, го повели нагоре по стълбите към една хубава стая. Там първо му подали водата за лице, с помощта на която трябвало да стане неузнаваем. Намазал си лицето и като се погледнал после в едно металическо огледало, почти не могъл да се познае, защото бил със загар, черна брада и изглеждал най-малко с десет години по-възрастен, отколкото бил в действителност.

След това го повели към втори салон, където намерил толкова разкошно облекло с всичките му допълнения, че самият халиф нямало да се срамува да се покаже с него в деня, когато обикновено, най-празнично натъкмен, правел преглед на войската си. Освен тюрбан от най-фин плат, украсен с диаманти и дълги пера от рибар, дреха от тежка червена коприна, с вътъкани в нея сребърни цветя, Саид намерил нагръдник от сребърни халки, изработен така изкусно, че следвал всяко движение на тялото, и в същото време толкова здрав, че нито копие, нито сабя могли да го пробият. Сабя-дамаския, прибрана в богато украсен кобур и с дръжка, инкрустирана с – както се сторило на Саид, безценни камъни, придавала завършен вид на бойните му доспехи. А като излязъл навън в пълното си бойно снаряжение, един от слугите му предал от господарката на къщата още копринена кърпичка, с която, като изтриел лицето си, брадата и тъмният му тен изчезвали.

В двора на къщата ги чакали три жребеца. Саид се качил на най-хубавия, а слугите му яхнали другите два и наперено поели към площада, където трябвало да се състоят игрите. Пищността на доспехите му и великолепното му оръжие привлякло погледите на присъстващите и още щом излязъл на наобиколения от тълпата ринг, навред се понесъл шепот на почуда. Това било бляскав парад на най-смелите и лични младежи на Багдад, човек можел да види там дори братята на халифа да се разкарват нагоре-надолу с конете си и да се упражняват с копията си.

Щом се появил Саид и никой не го познал, синът на великия везир заедно с някои свои приятели отишъл при него, поздравил го почтително, поканил го да вземе участие в игрите им и се позаинтересувал за името и родината му. Саид се представил като Алмансор, казал че е от Кайро и е тръгнал на пътешествие, но е чувал толкова много да се говори за смелостта и ловкостта на знатните младежи от Багдад, че побързал

да ги види и да се запознае с тях. На младите хора се харесали благоприличието и дързостта на Саид-Алмансор. Наредили да му се даде копие и му казали да си избере на коя страна ще се бие, защото всички събрани били разделени на два отряда за бой поотделно и по групи.

Но ако дотогава вниманието върху Саид било привлечено от неговата външност, сега всички били още по-удивени от необикновената му ловкост и пъргавина. Конят му летял по-устремен и от птица, а още по-бързо свистяла сабятата му. Копието си хвърляла така леко, сигурно и надалеч, сякаш било стрела, изстреляна от мощен лък. Надвил най-смелите си противници и в края на игрите бил всепризнат за победител, така че един от братята на халифа и синът на великия везир, които се били на негова страна, го помолили да премери и с тях сили. Саид успял да победи Али, брата на халифа, но синът на везира му противостоял така храбро, че след дълга борба решили за по-разумно да отложат разрешаването на двубоя за следващия път.

На другия ден след игрите в цял Багдад се говорело единствено за хубавия, богат и смел чужденец. Всички, които го видели, дори тези, които били победени от него, били възхитени от благородните му обноски и Саид чул със собствените си уши да говорят за него дори в павилиона на Калум-Бек. Хората съжелявали само, че никой не знаел къде живее.

Следващия път Саид открил в дома на феята още по-красиви дрехи и прекрасни оръжия. Сега на площада се струпал половин Багдад, даже халифът наблюдавал игрите от един балкон. Той също се възхитил от уменията на чужденеца Алмансор и за да засвидетелства това, щом свършили игрите, го наградил с голяма златна пара, окачена на дебела златна верижка.

Нямало как тази втора, още по-блестяща победа да не предизвика завистта на багдадските младежи.

– Някакъв си чужденец – говорили си те помежду си – да дойде в Багдад, за да ни отнеме славата, честта и победата?! А после на други места ще има да се хвали, че сред цвета на багдадската младеж не се е намерил нито един, който да му излезе насреща?!

Така си говорили те и решили следващия път уж случайно петимашестима от тях да го нападнат наведнъж.

Тези знаци на ненавист не убягнали от острия поглед на Саид. Виждал ги как седят в ъгъла, шепнат си и го сочат с лоши очи. Досещал се, че освен брата на халифа и сина на везира никой друг не бил приятелски настроен към него, а и те самите му дотягали с въпросите си къде могат да го посетят, с какво се занимава, какво му харесва в Багдад и други

подобни.

Било странно стечение на обстоятелствата, че онзи от мъжете, който гледал Саид-Алмансор най-мрачно и бил настроен най-враждебно, бил същият, когото той метнал неотдавна на земята в мига, в който се канел да оскубе брадата на нещастния търговец. Този мъж го наблюдавал всеки път внимателно и в погледа му се четяла завист. Действително Саид го бил победил на няколко пъти, но това не било достатъчна причина за подобна враждебност и Саид започнал да се бои, че по ръста или по гласа му го е разpoznал като търговския калфа на Калум-Бек – разкритие, което можело да го злепостави и да го изложи на подигравките и отмъщението на недоброжелателите му.

Но покушението, което готвили завистниците му, било осуетено както поради собствената му предпазливост и смелост, така и благодарение на приятелството, което го свързвало с брата на халифа и сина на великия везир. Двамата забелязали как шестима младежи обградили Саид и се опитали да го съборят от коня или да му отнемат оръжието, долетели веднага, разпръснали групичката и заплашили младежите, които постъпили така предателски, с отстраняване от игрите.

Били изминали повече от четири месеца откакто Саид за първи път изпробвал храбростта си за почуда на цял Багдад, когато веднъж на път към къщи чул няколко гласа, които му се струвало, че познава.

Пред него с бавна стъпка се движели четирима мъже и, изглежда, обсъждали нещо. Като се промъкнал след тях, чул, че говорят на диалекта на ордата на Селим и се досетил, че са намислили някакво разбойническо деяние. Първата му мисъл била да стои по-далеч от тях, но като съобразил, че може да предотврати извършването на някаква злина, се примъкнал още по-близо до мъжете и започнал да ги подслушва.

– Пазачът на портата каза изрично – улицата, която се пада вдясно от базара – рекъл единият. – Оттам той трябвало и щял да мине тази нощ заедно с великия везир.

– Добре – отвърнал другият. – От великия везир не се боя, той е стар, а и не е голям герой, но се говори, че халифът знае да върти меча и това ме безпокои. А и сигурно след него се мъкнат към десетина-двайсет души охрана.

– Ни един – обадил се третият. – Когато са го виждали да излиза нощем, винаги е бил само с везира или с главния придворен. Нощес ще ни падне в ръцете, но не бива да му се случи нищо лошо.

– Мисля, че ще е най-добре – заговорил отново първият – да му метнем една примка през главата. Не бива да го убиваме, защото за

тялото му ще дадат малък откуп, а и това не е сигурно.

– Значи един час преди полунощ! – уговорили се разбойниците и се разделили, едните – на една, другите – на друга посока.

Щом чул за покушението, Саид много се изплашил и се завтекъл към палата на халифа, за да го извести за грозящата го опасност. Но като преминал няколко улици, си спомнил думите на феята, че е представен много лошо пред халифа; съобразил, че вероятно ще се изсмеят на известието му или ще го изтълкуват като опит за подмазване пред владетеля на Багдад, затова се спрял и решил, че най-доброто ще е да се довери на меча си и сам да избави халифа от разбойниците.

Затова се върнал обратно, но не се прибрал в дома на Калум-Бек, а седнал на стъпалата на една джамия и изчакал настъпването на нощта. После заобиколил, минал базара, излязъл на указаната от разбойниците улица и се потулил зад една издадена напред къща.

След около час чул двама мъже бавно да слизат надолу по улицата. Първо си помислил, че са халифът и великият му везир, но щом единият от тях плеснал с ръце, веднага безшумно от долната страна, откъм базара, се приближили други двама. Шепнали си някое време и после се разделили. Трима се скрили недалеч от него, а четвъртият започнал да снове нагоре-надолу по улицата. Нощта била много мрачна, но тиха и затова Саид трябвало да разчита изцяло на острия си слух.

Минал още половин час, когато откъм базара се дочули стъпки. Изглежда, разбойникът също ги чул и се промъкнал покрай Саид по посока на базара. Стъпките приближили и Саид можел вече да различи тъмните силуети, когато разбойникът изпляскал и другите трима тутакси изскочили из засада. Нападнатите вероятно били въоръжени, защото се чул звън на мечове.

В същия момент Саид извадил сабята си дамаския и с вика:

„Долу враговете на великия Харун!“ се нахвърлил върху разбойниците. Моментално повалил един от тях и настъпил към другите двама, които тъкмо се канели да обезоръжат онзи, на когото били метнали примка. А той, като махал с ножа си слепешката, за да разреже примката, така силно ударил един от разбойниците по ръката, че му я отсякъл. Разбойникът се смъкнал с ужасен вик на земята. Сега четвъртият разбойник, който дотогава се биел с другия мъж, се нахвърлил върху Саид, който още се борел с третия. Но мъжът, на когото хвърлили примката, веднага щом се освободил от нея, изтеглил кинжала си и промушил странично похитителя в гърдите. Когато видял това, последният разбойник захвърлил сабята си и побягнал.

Саид скоро видял кого бил спасил, защото по-едрият от двамата мъже пристъпил към него и му рекъл:

– Едното е странно колкото и другото: покушението върху живота или свободата ми и необяснимата помощ и спасението ми. Как научихте кой съм? Знаехте ли за нападението на тези мъже?

– Владетелю на правоверните – отвърнал Саид, – тъй като не се съмнявам, че това си ти – тази вечер вървах по улица Ел Малек след едни мъже, чийто непознат и таен диалект бях учил някога. Те си говореха за това да те пленят и да убият достойния мъж до теб, твоя везир. И понеже бе вече твърде късно да те предупредя, реших да отида на мястото, където решиха да те причакат, за да ти се притека на помощ.

– Благодаря ти – рекъл Харун, – но на това място, между другото, не е добре да се стои. Взemi този пръстен и ела утре в палата ми. Тогава ще разговаряме повече за теб и подкрепата ти и ще видим как да ти се отплатя най-добре. Елате, везире, не е добре да оставаме повече тук, разбойниците могат отново да се върнат.

Така казал и след като сложил пръстена на ръката на младежа, мислел да си вървят, но везирът го помолил да го изчака за малко, обърнал се и подал на изненадания младеж една тежка кесия.

– Млади момко – рекъл, – моят господар, халифът, може да те направи какъвто пожелае, мой наследник дори, но моите възможности са по-скромни и каквото мога, по-добре да го сторя сега, отколкото утре. Затуй взemi тази кесия. С това, между другото, не искам да заплатя благодарността си. Когато имаш някакво желание, можеш да дойдеш спокойно при мен.

Опиянен от щастие, Саид забързал към къщи. Но тук той бил посрещнат лошо.

Като видял, че се бави толкова много, Калум-Бек първо се разсърдил, а после се разтревожил, защото си помислил, че лесно може да се прости с красивия младеж, който привличал купувачи за стоката му. Още от вратата го посрещнал с ругатни и му се разкрещял като побеснял. Но Саид, който бил хвърлил един поглед в кесията и видял, че била догоре пълна с жълтици, съобразил, че с тях ще може да се прибере в родината си дори и без благоволенieto на халифа, което със сигурност нямало да е по-малко от благодарността на везира, не му останал дължен за нито една обидна дума и му дал да разбере, че не възнамерява да остане и час по-дълго при него. Като чул това Калум-Бек, отначало много се изплашил, но после се изсмял подигравателно и рекъл:

– Ти ли дрипльо и скитнико, ти ли гол като пушка хайванино! Къде

си хукнал?! Та ти без мен си загубен! С какво мислиш да се храниш и къде да спиш?

– Не се грижете за това, драги Калум-Бек – отвърнал му троснато Саид, – сполай ви, не ще ме видите вече!

Рекъл това и хукнал към вратата, а Калум-Бек стоял и го гледал смаян, без да може да промълви и дума.

На другата сутрин обаче, след като хубаво обмислил случая, разпратил носачите си да издирват навред беглеца. Дълго търсили те напразно, накрая един се върнал и съобщил, че видял Саид, търговския калфа, да излиза от една джамия и да се запътва към един керван. Но изглеждал съвсем различно, бил облечен в красиви дрехи, носел меч и сабя и разкошен тюрбан.

Като чул това Калум-Бек, се заклел и викнал:

– Ограбил ме е и с парите ми се е облякъл. О, аз разореният!

После изтичал при полицейския надзирател и тъй като той знаел, че е роднина на Месур, главния придворен, не му било трудно да изпрати няколко стражари, които да заловят Саид.

А Саид седял пред един керван и разговарял съвсем спокойно с един търговец за пътуването си към Балсора, бащиния си град, когато ненадейно няколко мъже се нахвърлили отгоре му и въпреки съпротивата му завързали ръцете му на гърба. Той ги попитал кое им дава право да се държат така грубо и те отвърнали, че го правели в името на полицията и на неговия законен господар Калум-Бек. В същото време се появил дребният, грозен мъж, започнал да му се присмива и да го подиграва, а после бръкнал в джоба на Саид и с триумфален вик, за почуда на околните, извадил оттам една голяма кесия с жълтици.

– Погледнете! Всичко това той е крадял малко по малко от мен! Какъв лош човек! – викал той и хората гледали с погнуса заловения.

– Какво?! Толкова млад и красив, а да е толкова лош! Към съда! Водете го към съда, да го наложат хубавичко с тояги! – викали те.

Така Саид бил отведен, последван от огромно шествие от хора от всички съсловия, които крещели:

– Вижте, това е хубавият търговски калфа от базара! Ограбил е господаря си и е избягал! Двеста жълтици му е взел!

Полицейският надзорник го посрещнал с мрачна физиономия. Саид понечил да се изкаже, но служителят на реда му наредил да мълчи и изслушал само дребния търговец. Надзорникът показал кесията и го попитал дали от него е откраднато златото. Калум-Бек потвърдил под клетва. Тази клетва му помогнала за жълтиците, но не и за да задържи красивия

търговски калфа, който му бил ценен колкото хиляда жълтици, защото съдията рекъл:

– Според закона, който моят всемогъщ господар – халифът, затегна само преди няколко дни, всяка кражба, която надхвърля сто жълтици и се извършва на базара, се наказва с вечно заточение на пуст остров. То-зи крадец идва точно навреме, защото закръгля бройката от подобни негодници на двайсет. Утре ще ги натоварим на една ладия и ще ги закараме навътре в морето.

Саид изпаднал в отчаяние, заклел надзорника да го изслуша, да му позволи да каже само една дума на халифа, но той бил безпощаден. Калум-Бек, който съжалявал за дадената клетва, също се застъпил за Саид, но съдията отсякъл:

– Нали си получи жълтиците и можеш да си спокоен. Върви си вкъщи и си налягай парцалите, защото инак за всяко възражение ще те наказвам с по десет жълтици.

Калум млъкнал съкрушен, съдията махнал с ръка и нещастният Саид бил изведен.

Отвели го в един мрачен и влажен затвор. Там деветнайсет окаяни човешки същества се търкаляли върху слама и срещнали другаря си по съдба с груби смехове и проклетия, отправени към съдията и халифа. Колкото и ужасна да изглеждала предстоящата му съдба, колкото и мъчителна да била мисълта да бъде заточен на пуст остров, Саид се утешавал донякъде с това, че на другия ден ще напусне ужасния затвор.

Но се заблуждавал сериозно, като си мислел, че на кораба състоянието му ще се подобри. Двайсетте затворници били хвърлени в най-долното помещение, където човек не можел дори да се изправи и те веднага започнали да се бутат и удрят за по-добрите места.

Котвите били вдигнати и Саид се разплакал горчиво, като видял, че корабът, който след няколко дни трябвало да го отведе до бащиния му град, потеглил. Само веднъж на ден раздавали на затворниците по малко хляб и плодове и глътка сладка вода и в трюма било толкова тъмно, че всеки път, когато трябвало да се хранят, се налагало да се носят свещи. Почти на всеки втори или трети ден намирали по някой мъртъв – толкова нездравословен бил въздухът, който дишали в джендема на кораба, а Саид успял да оцелее единствено благодарение на младостта и крепкото си здраве.

Били изминали четиринайсет дни, откак пътували по вода, когато един ден чули вълните да бучат по-силно и на кораба настанало силно движение и трополене.

Саид се досетил, че може да се задава буря и му станало дори приятно, защото се надявал най-после да умре.

Корабът се замаял още по-силно и накрая заседнал с ужасен трясък. Писъци и резове се разнесли откъм палубата и се смесвали с рева на бурята. Най-сетне всичко утихнало, но в същото време един от затворниците открил, че в кораба нахлува вода. Захлопали по капака на тавана, но никой не им отвърнал. Когато водата шурнала още по-силно, те натиснали с общи усилия капака и го избили. Изкачили се по стълбата, но горе нямало вече жива душа. Целият екипаж се бил спасил с лодки. Сега повечето затворници изпаднали в паника, защото бурята се разразила още по-силно, корабът почнал да скърца и да се накланя. Затворниците постояли още няколко часа на палубата и се нахранили за последен път от запасите, които намерили. Ала по едно време бурята отново се засилила, корабът бил изтласкан от скалата, на която бил заседнал, и се разцепил на две.

Саид се вкопчил здраво за мачтата и не се пускал от нея, докато бурята помитала кораба. Вълните го подмятали насам-натам, но той се задържал на повърхността, като гребял с крака.

Бил плувал така половин час в непрестанна опасност за живота си, когато верижката със свирчицата изскочила от дрехата му и той решил още веднъж да изпробва дали няма да свирне. С едната ръка се бил вкопчил в мачтата, а с другата я пъхнал в устата си, надул я и ето че се разнесъл звънък ясен тон и на мига бурята спряла и морето станало гладко като тепсия, намазана с масло. Едва се бил поуспокоил и поогледал дали няма да съзре някъде суша, когато мачтата започнала странно да се разширява и да се раздвижва и за свой ужас Саид забелязал, че не седи вече на дърво, а на огромен делфин. След няколко мига самообладанието му се възвърнало и като видял, че делфинът бързо, но спокойно и сигурно напредва по пътя си, отдал чудното си избавление на сребърната свирчица и добрата фея и с вик отправил към небесата горещата си благодарност.

Бързо като стрела го носел през вълните чудният му кон и още преди да се е свечерило, зърнал суша и различил голяма река, в която делфинът бързо отбил. Нагоре по течението той плувал по-бавно и за да не му прилошее, Саид взел свирчицата си – от историите за феи бил чувал как се зоват подобни вълшебства, свирнал силно и сърцато и си поискал хубав обяд. Делфинът спрял веднага и от водата излязла една съвсем суха маса, сякаш стояла осем дни на слънце, и отрупана с какви ли не лакомства. Саид им се нахвърлил с апетит, защото храната в затвора била

оскъдна и лоша. Щом се нахранил до насита, благодарил, масата потънала надолу, а той пришпорил делфина и поел отново нагоре по течението на реката.

Слънцето клонило вече към залез, когато Саид съзрял далече в мрака голям град, чиито минарета му приличали на багдадските. Мисълта за Багдад не му била много приятна, но доверието му към добрата фея било огромно и той силно вярвал, че тя не ще го вкара отново в ръцете на непочтения Калум-Бек. Встрани, на около миля от града и в близост до реката, съзрял разкошен летен палат и за негова изненада делфинът се насочил право натам.

Саид видял на терасата да стоят няколко красиво облечени мъже, а на брега цяла тълпа прислужници. Всички гледали към него и кършели ръце от почуда. Делфинът спрял до една мраморна стълба, която водела от морето към палата, и щом Саид стъпил на нея, спасителят му се изгубил безследно. В същото време няколко прислужници се спуснали по стълбата да го посрещнат и го помолили от името на господаря им да отиде при него. Предложили му сухи дрехи, той се преоблякъл набързо и ги последвал към терасата, където заварил трима мъже, най-едрият и красивият от които го посрещнал приветливо и благосклонно.

– Кой си ти чудесни чужденецо, който укротяваш морските твари и ги водиш наляво и надясно както умел ездач бойния си кон? Вълшебник ли си или човек като нас?

– Господарю! – отвърнал Саид. – През последните дни търпях много неволи. Но ако ви е приятно, мога да ви ги разкажа.

И разказал на тримата мъже патилата си от мига, в който напуснал бащиния си дом до чудното си спасение. Слушателите му често го прекъсвали, за да изразят изненадата или възхитата си, и когато накрая свършил, любезният му домакин рекъл:

– Вярвам ти, Саид! Но ти ни каза, че на игрите си спечелил медальон и че халифът ти е подарил пръстен. Можеш ли да ни ги покажеш?

– Пазил съм ги тук до сърцето си – рекъл младежът, – бих се простил с толкова скъпи дарове само с цената на живота си, защото смятам избавлението на халифа от ръцете на убийците за най-славното си и достойно деяние.

В същото време той извадил медальона и пръстена и ги подал на мъжете.

– Кълна се в братата на Пророка – това е моят пръстен! – възкликнал високият красив мъж. – Велики везире, нека го прегърнем, защото това е нашият избавител!

Когато двамата го приели в обятията си, на Саид му се сторило, че сънува, но той веднага паднал на колене и рекъл:

– Прощавай, владетелю на правоверните, че така говорих за теб, защото ти си самият Харун ал Рашид, великият халиф на Багдад.

– Да, аз съм халифът на Багдад, но съм и твой приятел! – отвърнал Харун. – А твоите теглила трябва да спрат дотук. Ела с мен в Багдад, останани в моето обкръжение и бъди един от най-доверените ми служители, защото в онази нощ ти наистина показа, че Харун не ти е безразличен, а аз не бих искал да поставя на такова изпитание никого от най-приближените си хора.

Саид благодарил на халифа и му обещал, след като иде да види баща си, който навярно се безпокоял много за него, да се върне и да остане завинаги при него. И халифът приел решението му за справедливо и правилно.

Малко по-късно възседнали конете и пристигнали в Багдад още преди залез слънце. Халифът предоставил на Саид да си избере няколко великолепно украсени стаи в палата му и извън това му обещал да нареди да му бъде построен собствен дом.

Още щом научили за случилото се, братята на Саид по оръжие – братът на халифа и синът на великия везир, първи дотичали при него.

Хвърлили се да прегръщат спасителя на скъпите си роднини и го помолили да им стане приятел. Ала в следващия миг онемели от почуда, защото той рекъл:

– Аз отдавна съм ви приятел – рекъл Саид и извадил медальона, който бил спечелил като награда в бойните състезания, и започнал да им припомня общите им преживявания. Дотогава те го знаели като мургав мъж с дълга брада и едва като разказал как и защо се е преобразявал, наредил в своя подкрепа да му донесат безопасни оръжия, бил се с тях и им демонстрирал, че е Алмансор смелият, те отново го прегърнали, този път ликувайки, и не можели да скрият щастieto си, че имат такъв приятел.

На другия ден, както Саид седял с великия везир при Харун, влязъл Месур, главният придворен, и казал:

– Владетелю на правоверните, обръщам се към теб за помощ и милост.

– Нека първо чуя за какво става дума – отвърнал Харун.

– Отвън стои моят любим братовчед Калум-Бек, известен търговец от базара – обяснил той. – Той си има странна разправа с един мъж от Балсора, чийто син му е работил, след това го е обрал, избягал е и никой

не знае къде е. Сега бащата е дошъл да търси сина си при Калум, ала той не е при него. Затова той иска и те моли да си така милостив да използваш силата на голямата си прозорливост и мъдростта си и да отсъдиш между мъжа от Балсора и него.

– Ще отсъдя – отвърнал халифът. – Нека след половин час господин братовчед ти да дойде с противника си в съдебната зала.

Щом Месур напуснал салона с благодарности, Харун казал:

– Това може да е само баща ти, Саид, и тъй като аз за щастие разбрах всичко, както е било, ще мога да отсъдя като Соломон. Ти, Саид, ще се скриеш зад завесата на трона ми и ще стоиш там докато те повикам, а ти, велики везире, ще наредиш незабавно да доведат лошия, прибързан полицейски надзорник. Ще ми е нужен за разпита.

Двамата сторили, както им било заповядано. Сърцето на Саид забило силно, когато видял баща си блед и покрусен, олюлявайки се, да влиза в съдебната зала, а тънката, самоуверена усмивка на Калум, който шушнел на братовчед си, главния придворен, го ядосала дотолкова, че му се прищяло да изскочи иззад завесата и да го смаже, защото най-големите му беди и тревоги били причинени от този лош човек.

В залата имало много хора, които искали да чуят какво ще отсъди халифът. След като видял, че господарят на Багдад е заел мястото си, великият везир наредил да се пази тишина и попитал кой ще се яви като ищец пред господаря му.

Калум излязъл напред с нахално изражение и рекъл:

– Преди няколко дни, както стоях пред вратата на павилиона си на базара, се появи един мъж с кесия в ръка. Той вървеше от дюкян на дюкян с този тук и викаше:

– Кесия с жълтици ще получи оня, който знае нещо за Саид от Балсора.

Този Саид беше работил при мен и затова аз го повиках:

– Насам, приятелю! Може аз да заслужа кесията!

И мъжът, който сега е настроен така враждебно към мен, дойде зарадван и ме попита какво зная. Аз му отговорих:

– Вие изглежда сте Беназар, баща му? – И когато той го потвърди, с удоволствие му разказах как съм намерил и спасил младия човек в пустинята, как съм се погрижил за него и съм го довел в Багдад. Възрадван, той ме възнагради с тази кесия. Но чуйте само този луд – когато му рекох, че синът му ми е бил калфа, че ми е погаждал номера, че ме е обрал и след туй е избягал, не ще да ми повярва. От няколко дни се разправя с мен, иска си сина и парите обратно, а аз не мога да му върна нито

едното, нито другото, защото парите ми се полагат за вестта, а пък откъде да взема невъзпитания му син?

После думата взел Беназар. Описал колко благороден и добродетелен е синът му и че не би могъл да извърши такова лошо нещо като кражба и призовал халифа справедливо да разследва случая.

– Надявам се – започнал Харун, – че ти си съобщил за кражбата, както си му е редът, Калум-Бек?

– Разбира се! – възкликнал той и се засмял. – Заведох го при полицейския надзорник.

– Да влезе полицейският надзорник! – заповядал халифът.

За общо учудване той се появил на мига, доведен като с вълшебна пръчица. Халифът го попитал дали си спомня за тази история и той потвърдил случая.

– Разпита ли младежа, който е извършил кражбата? – попитал Харун.

– Не, той така се бе заинатил, че не искаше да признае пред никого друго освен лично пред вас – отвърнал съдията.

– Но аз не си спомнял да съм го виждал – рекъл халифът.

– Но не ви и трябваше! Инак аз трябва всеки ден да ви водя върволица от подобни маскири, които желаят да говорят с вас.

– Знаеш, че ушите ми са отворени за всекиго – отговорил Харун, – но вероятно доказателствата за кражбата са били толкова очевидни, че не е било нужно да водиш младия човек при мен. Сигурно си имал свидетели, че парите, които са били откраднати, са ти принадлежали, Калум?

– Свидетели? – попитал той преbledнъл. – Не, нямах свидетели и вие, господарю на правоверните, знаете, че жълтиците си приличат до една. Откъде мога да взема свидетели, че от касата ми липсват сто пари?

– А по какво разбра, че тези пари са твои? – попитал халифът.

– По кесията, в която бяха – отвърнал Калум.

– Тук ли е кесията? – продължил да разпитва той.

– Тук е – рекъл търговецът, извадил кесията и я подал на великия везир, за да я предаде на халифа.

Ала великият везир извикал с престорено учудване:

– Кълна се в брадата на Пророка! Куче, казваш, че била твоя?! Моя е и аз я дадох пълна със сто жълтици на един чудесен момък, задето ме избави от голяма опасност.

– Можеш ли да се закълнеш в това? – попитал халифът.

– Това е вярно толкова, колкото и че ми се ще един ден да отида в

рая – отговорил везирът. – Сигурен съм, защото дъщеря ми сама изработи кесията.

– Ай, ай! – възкликнал Харун. – Значи грешно са те осведомили, а, полицейски надзорнико? Защо си повярвал, че тази кесия е на търговеца?

– Той се закле – отвърнал изплашено полицейският надзорник.

– Значи си дал лъжлива клетва? – нападнал халифът търговеца, който стоял пребледнял и разтреперан пред него.

– Аллах, Аллах! – викнал онзи. – Нищо не искам да кажа против великия везир, на него може да се вярва, но, ах! Кесията си е моя и недостойният Саид ми я открадна. Бих му наброил хиляда томана, ако беше тук сега!

– Какво си направил с този Саид? – попитал халифът съдията. – Казвай къде да наредя да го издирват, за да дойде тук и да даде показания пред мен!

– Пратих го на един пуст остров – отвърнал полицейският надзирател.

– О, Саид! Синът ми, синът ми! – извикал нещастният баща и заридал.

– Значи е признал за престъплението? – попитал Харун.

Полицейският надзорник пребледнял. Въртял очи наляво и надясно и накрая рекъл:

– Доколкото мога правилно да си спомня – да.

– Значи не знаеш със сигурност? – продължил със заплашителен глас халифът. – Тогава нека попитаме самия него. Излез, Саид, а ти, Калум-Бек, наброй пред всички хиляда жълтици, защото той е пред теб!

Щом Саид се показал, на Калум и на полицейския надзирател им се сторило, че виждат пред себе си призрак, паднали на колене и почнали да викат:

– Милост! Милост!

Беназар, едва не припаднал от щастие, се втурнал в обятията на загубения си син.

Тогава обаче халифът попитал с желязна строгост:

– Полицейски надзирателю, ето го Саид. Той призна ли си вината?

– Не, не! – разридал се полицейският надзирател. – Чух само свидетелствата на Калум, защото е личен човек.

– Затова ли те назначих за съдия, за да изслушваш само знатните? – викнал Харун ал Рашид в изблик на благороден гняв. – Наказвам те с десет години изгнаничество на самотен остров сред морето. Там ще

можеш да си помислиш какво е справедливост, а ти, о, ти, жалко човече, който събуждаш мъртвите към живот, не за да ги спасиш, а за да ги превърнеш в свои роби, ти ще заплатиш, както вече казах, хиляда томана, защото обеща да ги дадеш, ако дойде Саид да свидетелствува за теб.

Калум се зарадвал, че с това ще се отърве от кашата, която забъркал, и тъкмо се канел да благодари на милостивия халиф, когато го чул да добавя:

– За лъжливата клетва за стоте жълтици ще получиш сто камшика по петите. Освен това Саид ще избере дали иска да ти вземе павилиона и теб за хамалин или ще се задоволи, като му изплатиш по десет жълтици за всеки ден от времето, когато е бил на служба при теб.

– Пуснете този жалък човек да си върви, халифе! – възкликнал младежът. – Нищо не искам от него!

– Не! – отвърнал Харун. – Искам да бъдеш обезщетен. Вместо теб избирам десет жълтици на ден, а ти ще пресметнеш колко дни си бил в лапите му. А сега отведете тези жалки хора.

Отвели ги, а халифът завел Беназар и Саид в друг салон, там самият той разказал за чудното си избавление от Саид и само от време на време бил прекъсван от виковете на Калум-Бек, на чиито пети в този момент на двора отброявали изключително ценните му сто жълтици.

Халифът поканил Беназар да живее при него в Багдад. Той се съгласил, но първо потеглил към къщи, за да си прибере имуществото. А Саид заживял като велможа в палата, издигнат му от благодарния халиф. Приятели му били братът на халифа и синът на великия везир, а в Багдад тръгнала поговорката:

„Ще ми се да съм добър и щастлив като Саид, Беназаровия син.“

– При такова интересно занимание няма да ми се доспи, дори и ако трябва две или повече нощи да остана буден – рекъл ковачът, когато ловецът привършил.

– Често съм се убеждавал в правотата на това твърдение. Преди, когато бях леяр на камбани, моят майстор бе богат и щедър човек. Затова почудата ни не бе малка, когато веднъж точно при най-усилната работа той се прояви като невероятен скъперник. Отливахме камбана за новата църква и ние, калфите и чираците, трябваше през цялата нощ да седим край пещта и да поддържаме огъня. Никой не се бе съмнявал, разбира се, че майсторът ще начене някое закътано буренце и ще ни почерпи с най-хубавото си вино. Но не излезе така. Пусна стомната да ни обикаля, но на час ни се падаше по глътка вино, а той самият се зае да разказва за

странстванията си и какви ли не други истории от живота си. После дойде ред на главния калфа и така всеки разказваше по нещо и на никого не му се доспа, защото всички слушахме с интерес. Преди да се усетим, навън се бе съмнало. Тогава разбрахме, че майсторът е приложил тази хитрина, за да ни държи будни през цялата нощ. Защото когато камбаната бе отлята, виното съвсем не му се свидеше и той навакса пропуснатото с умисъл през онази нощ.

– Умен мъж е бил – обадил се студентът. – Сигурно е, че нищо не помага по-добре против заспиване както говоренето. Затова тази нощ не ми се ще да оставам сам, защото като стане единайсет часа, няма да мога да се преборя със съня.

– Навярно и селяните са разбрали това – рекъл ловецът – и когато през дългите зимни нощи девойчетата и жените имат да предат, не седят сами по домовете си, а се събират на попрелка в някоя добре осветена стая и си разказват истории.

– Да – присетил се и коларят. – На попрелки се разправят какви ли не страхотии, от които косите на човек могат да настръхнат. Разказват за огнени призраци, които бродят по поляните, за зли духове, които тропаят нощем из къщите, и за таласъми, които плашат хората и добитъка.

– В такъв случай заниманията им не са от най-добрите – рекъл студентът. – Признавам си, че няма нещо, което да мразя толкова, колкото истории за призраци.

– О, а при мен е точно обратното – възкликнал ковачът. – Става ми много хубаво, като чуя някоя страшна история. Човек се чувства както когато вали, а той има покрив над главата си. Чува как капките тропаят по керемидите кап-кап и се чувства така приятно защитен вътре на сушина. Същото е и когато на свещ и в компания се разказва за духове – човек се чувства сигурно и уютно.

– А след това? – рекъл студентът. – Ако слуша някой, който, може и да е смешно, но е склонен да вярва в призраци, той после, като остане сам в тъмното, няма ли да се страхува? Няма ли да си спомня за най-големите ужаси от чутото? И до днес ме е яд на подобни истории, които съм слушал в детството си. Бях живо, будно дете, може би по-буино, отколкото се искаше на бавачката ми. И тя не можеше да измисли нищо друго, за да ме укроти, освен да ме наплаши с нещо. Разказваше ми какви ли не страшни истории за вещици и зли духове, които уж бродели из къщи. Ако някоя котка трополеше по тавана след някоя мишка, тя ми шепнеше уплашено:

– Чуваш ли, синко? Покойникът отново започна да ходи нагоре-

надолу по стълбите. Носи главата си под мишница, а очите му светят като фенери. Вместо пръсти има картали по ръцете си и като хване някого в тъмното, му извива врата.

Мъжете се размели, но студентът продължил:

– Бях твърде малък, за да мога да проумея, че всичко това не е истина, а измислица. Не се страхувах дори от най-едротото ловджийско куче, нито се боях да съборя всяко от другарчетата си, като се борехме в пясъка, но когато отидех на тъмно, зажумявах от страх, защото вярвах, че ще се появи призракът на умрелия човек. Това се разви дотам, че нощем не смеех да излизам сам без светлина навън от къщи. Колко пъти само ме е наказвал баща ми, щом забеляза този мой недостатък. Но дълго време не можех да се избавя от този детски страх, а вина за него носеше единствено глупавата бавачка.

– Да, това е голяма грешка – отбелязал ловецът, – да се пълнят детските главички с подобни суеверия вместо с разумни мисли. Мога да ви уверя, че познавах чудесни, сърцати мъже – ловци, които не се бояха от най-силния неприятел, но когато нощем се наложеше да дебнат дивеч или да пазят улова от браконieri, смелостта им изведнъж се изпаряваше, защото ту някое дърво им се привиждаше като ужасен призрак, ту храст за вещица или пък светулки за очи на чудовище, което ги дебне в тъмното.

– И аз смятам, че такъв вид забавления са изключително вредни и глупави не само за децата. Защото кой разумен човек ще се забавлява от делата и същността на неща, които съществуват единствено в нечий размътен мозък. Там има призраци, никъде другаде. Но най-големи вреди нанасят тези истории сред народа. Там хората вярват твърдо и непоколебимо в подобни глупости и тази вяра се подхранва по погрелки и кръчми, където хората се събират и с изплашен глас си разказват възможно най-страховитите истории.

– Да, господине! – отвърнал коларят. – Вероятно има истина в това, което казвате. Подобни разкази са причинили не малко злини. Дори стана така, че собствената ми сестра си отиде от такова нещо.

– Как? От подобни истории? – възкликнали учудено мъжете.

– Да, точно от такива истории – продължил той. – В бащиното ни село също е обичай зимно време момичетата и булките да се събират на погрелка. По-късно идват и момци и разправят разни неща. Така една вечер отворили дума за някакъв стар бакалин, който бил умрял преди десет години, но не можел да намери покой в гроба. Всяка нощ разравял пръстта от себе си, излизал от гроба, промъквал се тихо и покашляйки в

бакалията си, както правел и приживе, и мерел захар и кафе, като си мърморел под носа:

Три четвърти, три четвърти посред нош
правят колкото половинка през деня!

Мнозина твърдели, че са го виждали, и момичетата, и жените се уплашили. Ала сестра ми, момиче на шестнайсет години, искала да се покаже по-умна от другите и рекла:

– Не вярвам на нищо от това, което чух. Който умре веднъж, не се връща вече!

Рекла това, но за съжаление самата тя не била убедена, че е така, защото често се страхувала. Тогава се обадил един от младежите:

– Ако вярваш на думите си, сигурно не ще се боиш и от бакалина. Неговият гроб е само на две крачки от този на Кетхен. Ако се осмелиш да отидеш до църковния двор, да откъснеш цветето от гроба на Кетхен и да ни го донесеш, ще ти повярваме, че не се боиш от бакалина!

Сестра ми се срамувала да не стане за смях пред другите и затова му отвърнала:

– О, това не ще ме затрудни. Какво цветето да ви донеса?

– В цяло село другаде не цъфти бяла роза. Само там. Затова ни донеси китка от нея – отвърнала една от дружките ѝ.

Тогава сестра ми се изправила и тръгнала и всички се възхитили на куража ѝ. А жените клатели глави и викали:

– Дано всичко да мине добре!

Сестра ми се запътила към църковния двор. Луната светела силно и тя започнала да трепери от ужас, когато отворила портата на църковния двор и камбаната ударила дванайсет часа.

Прескочила няколко могили на гробове, които знаела, и колкото повече приближавала белите рози на Кетхен и гроба на бакалина таласъм, сърцето ѝ биело все по-уплашено. Ето че стигнала. Треперейки, коленичила и почнала да къса от цветята. Тогава ѝ се сторило, че долавя съвсем близо край себе си шум. Огледала се – на две крачки от нея хвърчала пръст откъм един гроб и ето че се показала човешка сянка. Това бил стар, блед мъж с бяла нощна шапчица на главата. Сестра ми се изплашила. Погледнала още един път натам, за да се убеди, че не се е излъгала. Ала когато онзи от гроба я заговорил с носов глас: „Добър вечер, девойче, къде така късно?“, – я обзел смъртен страх, скочила и хукнала през гробовете право към онази къща, разказала, останала почти без

дъх, какво видяла и премаляла дотолкова, че трябвало да я отнесат на ръце до вкъщи.

Каква полза от това, че на другия ден разбрахме, че това бил гробарят, който копаел гроб, и заговорил клетата ми сестра. Още преди да научи за това, изпадна в треска и за три дни си отиде. Беше набрала сама розите за погребалния си венец.

Коларят замълчал, а очите му се налели със сълзи.

– И заради сляпата вяра в тия дивотии клетото дете си е отишло – рекъл златарят. – Сега се сещам за една легенда, която искам да ви разкажа и която за съжаление е свързана с подобен печален случай – легендата да стийнфолската пещера.

КРАЙ

Wilhelm Hauff
Sais Schicksale, 1828

Сканиране, разпознаване и редакция: NomaD, 2006
Издание: Вилхелм Хауф. Приказки. Издателство „Труд“, 2006

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/11177>]